

І. В. Книш

к. ф. н., доц. кафедри філософії

Сумський національний аграрний університет (СНАУ), м. Суми, Україна.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ:

КОМУНІКАТИВНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ АСПЕКТИ.

В Україні з самого початку її заснування та становлення як держави існувала потреба у всебічно освічених, здатних до управління кадрах. Для того, щоб молода українська держава не перетворилася на утопічну ідею «ідеальної держави» - Шигальовщину Ф. Достоевського, де (цитуються мовою оригіналу) «...каждый член общества смотрит один за другим и обязан доносом. Каждый принадлежит всем, а все каждому. Все рабы и в рабстве равны. В крайних случаях клевета и убийство, а главное - равенство. Первым делом понижается уровень образования, наук и талантов. Высокий уровень наук и талантов доступен только высшим способностям, не надо высших способностей! Высшие способности всегда захватывали власть и были деспотами. Высшие способности не могут не быть деспотами и всегда развращали более, чем приносили пользы; их изгоняют или казнят. Цицерону отрезывается язык, Копернику выкалывают глаза, Шекспир побивается камнями - вот шигалевщина! Рабы должны быть равны: без деспотизма еще не бывало ни свободы, ни равенства, но в стаде должно быть равенство... Не надо образования, довольно науки! И без науки хватит материалу на тысячу лет, но надо устроиться послушанию. В мире одного только недостает: послушания. Жажда образования есть уже жажда аристократическая... Мы уморим желание: мы пустим пьянство, сплетни, донос; мы пустим неслыханный разврат; мы всякого гения потушим в младенчестве...» [1; 249-250] потрібно вже сьогодні замислитись над питанням, які кадри може надати, у майбутньому, нашій державі сучасна освіта та виховання.

Н. Кочубей виокремлює три важливих фактора, які визначають стан сучасного суспільства як біфуркаційний:

1) Сучасна криза в науці, яка отримала назву гуманітарної революції, - це криза перш за все світоглядних орієнтацій та парадигмальних установок. При цьому відбулася переорієнтація природничонаукового дискурсу на інформаційно - гуманітарний. Завдяки цим наукам людина починає сприймати себе як суб'єкт глобальної дії у складному нелінійному світі. Тобто, отримані знання не можуть передаватися самі по собі, а лише тільки за умови єдності з соціально-культурними та особистісними цінностями. При цьому значимість та пріоритетність цих цінностей виходить на перший план, що, у свою чергу, мають слугувати стимулом для інноваційних процесів в освіті та вихованні.

2) Глобалізаційні процеси мають сприяти наростанню єдності всього людства, яке мешкає на планеті Земля. Система освіти та виховання має стати однією з вирішальних моментів формування національної ідентичності, що має сприяти збереженню культурної самобутності, а значить, і різноманітності глобального соціума.

3) Перехід до нової економіки - економіки знань. Вона має спиратися на інтелектуальний потенціал суспільства, яким є сукупність наукових та буденних знань. У суспільстві знань наріжною проблемою стає не передача знань, а інноваційні якості людини, його здатність до створення та сприйняття нового [2; 206-208].

Таким чином, процеси, які відбуваються у світі, спрямовують систему освіти та виховання, з одного боку, на задоволення потреб людини, а з другого – на врахування законів ринкової економіки. Освіта, як зазначає В. Кремінь, має підготувати людину, яка буде здатна та виявить бажання створювати та сприймати зміни та нововведення [3; 35]. Тому здатність сутнісного осягнення стану сучасної освіти та виховання з позицій принципу розвитку, а також реалізація їх як творчості – самостворення себе як особистості, як саморозвиток її здібностей, умінь та навичок, стають невід'ємними вимогами часу.

Сучасному суспільству необхідна якісна освіта, яка спроможна забезпечити зростання потреби споживача та виробника матеріальних і духовних благ. Перехід до інформаційного суспільства кардинально змінює

положення освіти. Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у освітній процес ґрунтується на цілій низки держаних документів, таких як:

«Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» затверджених Законом України від 9 січня 2007 року, № 537-в [4]. Згідно до цього документу однією з основних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні є забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості.

У Постанові кабінету міністрів України «Про затвердження державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки», затвердженої від 7 грудня 2005 року, № 1153 зазначається, що від успішного використання ІКТ в навчальному процесі залежить розвиток країни та її місце у світовій спільноті [5].

Саме тому, на нашу думку, на сучасному етапі розвитку України, на основі складного економічного становища, що пов'язаний із занепадом економіки та сільського господарства у державі (промисловість та аграрний сектор економіки вже не потребує великої кількості освічених кадрів), виникла криза всієї освітньої системи, яка призвела до скорочення штату та кількості спочатку шкільних, а вже тепер криза охопила і вищі учебні заклади держави. Тому, задля розвитку освіти та виховання виникає проблема пошуку альтернативних методик та технік викладання матеріалу, що сприяє розвитку творчого потенціалу в умовах жорсткої конкуренції між закладами освіти та виховання, а також між самими вчителями (викладачами) та вихователями.

Література:

1. Достоевский Ф. М. Бесы: Роман. / Ф. М. Достоевский – М.: Славянка, 1994. – 416 с.
2. Кочубей Н. В. Синергетические концепты в нелинейных контекстах / Н. В. Кочубей – Германия: Palmarium Academic Publishing, 2013. – 260 с.

3. Кремень В. Г. К обществу знаний – через совершенствование системы образования / В. Г. Кремень // Социально-экономические проблемы информационного общества. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2005. – С. 34-48.
4. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
5. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1153-2005-п>